

GIÁ BẢN	
TRUNG-FRANCE	NGOẠI QUỐC
Mỗi năm : 500	550
Nhà trang : 2.00	2.00
Bản tháng : 1.00	1.00
Nhà báo phải trả tiền trước Để và mandat gửi cho M. TRẦN DINH-PHIỀN - Ai đang quảng cáo việc riêng xin không được nghĩ trước.	



# TIẾNG-DÂN

LA VOIX DU PEUPLE

每週二出刊二期

民

Còn nhiệm vụ Cửu Hồi  
Huế - Trúc - Kinh

Quốc - Lý  
Trúc - Định - Phiên

## CẢM TÌNH CỦA QUỐC-DÂN TA ĐỐI VỚI LỊCH SỬ THẾ NÀO

(tiếp theo)

Cảm tình lịch-sử là cái tâm lý tự nhiên của loài người, như bài trước đã nói, song muốn biết dân một nước, cảm tình ấy sâu hay cạn, đậm hay nhạt, nồng hay nguội, giày hay mỏng, thì trước phải xét lịch-sử trong nước ấy thế nào, tinh chất nhà làm sử thế nào, sự học trong dân tộc ấy thế nào, cái cảm tình vì các manh mối ấy mà thành có khác nhau. Người ta thường nói: Trông dưa được dưa, trông đậu được đậu. Cây dâng không khi nào sinh trái ngọt mà nguồn gốc thi giòng không khi nào trong chính là lèo.

Nghìn năm đất nước, một giống Tiên Rồng, đâu ta có phải hén mạt như giống đen giống đỏ đâu, mà lại không có mội cảm tình do? Song khô vì khuya sứ học ta thường không có, chỉ học theo lối sử Tàu, đóng cửa ngan dường, sai phương lạc ngữ, làm cho cái mầm non cảm tình đó bị vui lấp dẹp nén, không những không phát sinh ra được mà càng ngày càng tiêu mòn.

Nay xét sử học bên Á-dông (Sử nước Tàu mà ta bắt chước theo) khác hẳn sử học cận đại bên Áu-châu, mà làm cho cảm tình lịch-sử của quốc dân mất dần dần đi là lỗi mày cờ như sau này:

1) Chỉ chép việc triều-dinh mà không biết đến việc dân. — Thời-triết nước Tàu có nói rằng: « Hai mươi bốn bộ sử Tàu là Gia-phò riêng của hai mươi bốn bộ mà thôi. » Sử ta cũng thế, về thời cờ đại chẳng nói lèm gì, kè từ có sú cho đến ngày nay, hết Định Lê đến Lý Trần, hết Trần đến Lê, hết Lê đến Nguyễn, trong nghìn mươi trăm năm đó, đâu bù đắp đời đời, non sông thay khác, những cuộc xoay ván liên hoa trong dân tộc ta, biến hóa nhiều về mới, mà thử dòi mấy bộ sứ ra xem, thì chỉ thấy Giáp Lôi Át lui, Bắc thua Nam được, ông này làm chức to, ông kia làm quan nhỏ, ngày nay dùng bắc nò, ngày mai truất anh kia, nương dưng về hình, thay đổi đổi trang, trên tờ giấy dày những truyện riêng trong một bộ phận, dâng thư lầu sơ, chép mài mà không thấy rõ, còn các công cuộc trong nhân quan, linh thoảng thấy một đổi cũn, không khác gì heo trời dưa lè, mày điểm tăng không, thiên truật thiếu sun, không nhanh không rõ, không biết mồi manh dân mà lùm

Sử dã như thế mà trách người học sử, sao không hiểu cái chân tướng của dân tộc ta thế nào, cũng như là bỏ chân lại mà bảo di cho mau, thì là một lỗ không sao có được vậy.

2) Học chuyện đời xưa mà không cho học chuyện đời nay. — Cái đời là một cuộc thay cũ đổi mới, không khi nào ngừng lại, mà lịch sử chính tự thuật những sự thay đổi ấy. Công ngôn công luận, ai cũng được có quyền phán đoán, thế mà sử ta thì không thế. Sử ta là việc vua việc quan, người làm sứ cũng như người thư ký của nhà tư bản, người riêng của mình thì phải theo ý riêng mình, đều bay thi tàn tung thêm vào, đều dở thi tim phương che dậy, toàn dở đổi phinh người sau mà trong đời mình lại dẫu ký không cho tuyên bố ra, sợ công chúng thấy được mà sinh dồn bài háng. Vì thế nên sử đời Lý thi đến đời Trần mới được xem, sứ đời Trần đến đời Lê mới được đọc, sách rách bia mòn, đời xa chuyện cũ, thi tha hồ mà ché khen hay dù, không ai ở dưới mồ sống giày mà cái chối gi, còn việc hiện thời, thi không những không cho nói đến mà lại không cho biết nữa. Giây in bẩn khắc, quyền binh phó cho người riêng, nhà dâng lan (là nơi làm sứ) luật phép truyền lâm nơi cầm. Bởi vậy cho nên làm dân trong nước mà đối với việc nước như đi trong mây lấp mây mù, không thấy chút gi, chỉ ăn cơm mới nói chuyện cũ là xong ngày, đặt ngã trời nghiêng, sự biến đổi kẽ đến một bến mà không hề nhúc nhích.

3) Không học việc nhà mà học việc hàng xóm. — Hai đều trên là cái thông lệ cả ta cả Tàu, đến đây này thi chỉ riêng một nước ta mà thôi. Học trò mới học vở lồng thi bắt đầu đã đọc Nghiêu, Thuấn, Võ, Thang, Hán, Đường, Tân, Tống, thấy giày như thế, trò học như thế, cho đến di hạch di thi, khoa nay khoa nò, dào mài trong mấy bộ sứ Tàu, trang bết cả đầu mà còn chưa tốt nghiệp, còn xú nước nhà thi cho là một việc viễn vông không giày không học, mà cũng không có sách mà xem (ngay trước chỉ một hai ông cử nhân có di thi hội mới xem qua sít ta mà thôi). Vì thế nên người nước ta, mởi miệng thi nói chuyện Tàu, Đông-châu, Tam-quốc, Bắc

Tống, Nam Đường, kè nịnh người trung già trẻ dưa nhau mà kè; còn nói đến sử nhà thi Việt - thương Giao - chí, không biết là danh hiệu gì, Chân-lộ Chiêm-thành, không rõ là đất nước nào, cho đến gần trăm năm đây, nội thành thế nào, ngoại giao thế nào không có sách gì mà học cho biết, mà cũng không cần học nữa. Than ôi! có một cái nhà ruộng không biết mấy dặm, vườn không biết mấy nơi, gạo hết cũng trời thay, con hụ cũng mặc kệ, thậm chí nhà giặt vách nghiêng, trộm cướp tội trời bến hè, mà cứ xúm bả xúm con, ngồi khoanh tay mà nói việc nhà giàu bên xóm, thi trách cái nhà dò không mai không hư sao dặng. Ấy cái lề sử học, vẫn là cái việc dã qua, song tạo nhân duy tại ngày trước mà cái ác quả truyền đến ngày nay, hiện quốc dân ta bay giờ mà dến nỗi mất hẳn cái mối cảm tình lịch sử chính tại cờ đỏ. Nhưng kè hay giữ thói xưa, quên lối cũ, còn đem lè luật đời tu huýt (1)bên nước Tàu mà làm cho dân ta bị oan bị khổ, lại không phải tại sứ-học nói trên mà là nghĩ đến giờ hay sao?

Ngày nay học thuyết Áu-tây tràn sang, cái mản mày mủ che dày mây nghìn năm trên cõi sử giới Á-dông, dã được ngọn duốc văn minh phả lan gần hết (xem sử nước Tàu hiện-thời thì dù rõ). Ký giả không phải nhà sử học, song thấy ác-quả ngày nay mà chỉ rõ cái ác nhân ngày trước, mong cho những nhà học thức trong nước, hiểu rằng cái lòng ái-quốc của quốc dân ta thời ơ lát léo, nguồn gốc là tại không có cảm tình lịch sử, mà muốn cho quốc dân có cảm tình ấy thi trước phải gắng công mà chuyên về một việc « sứ-giới cách mạng » may ra ngày nay trồng cây mà ngày sau có khi ăn trái chăng, ấy chính là hy vọng của kẻ viết bài này vậy.

(1) Xem MÌNH-VIỆN

## VĂN VĂN

Vịnh đá ông đá bà  
(tiếp theo)

6. Côn đá bà kia với đá ông.  
Hag là cu tổ gióng Tiên Rồng.  
Nào đâu cái bọc trâm trai nhỉ?  
Hồi cu Âu-cơ với Lạc long?
7. Hồi cu Âu-cơ với Lạc long?  
Trời Nam tạo làm cuộc hưng  
(vong?)  
Văn minh Âu Mỹ dân là bến?  
Nước bốn nghìn năm vẫn thế  
(không?)
8. Nước bốn nghìn năm vẫn thế  
(không?)  
Đông bão, ai hỏi Bắc Nam Trung  
(1) Lưỡng-cơ nhất-công náo ai gánh,  
Mà dập bồi thêm đất Lạc Hồng.  
(2) Một gánh hai est tháng

9. — Mà dập bồi thêm đất Lạc Hồng,  
Mal san thu láy lợi-quyền chung.  
Thôi, thôi, ướm hỏi ông bà Đá.  
Nào kể cùng ta tài bờ Đông?

10. — Nào kể cùng ta tài bờ Đông?  
Lâm trại cho phì chí lang-bồng.  
Bồng-son lùm bạn Bồng-lai đảo.  
Phong cảnh mang chí một mối  
(lòng).

THỦY-LAM ĐÌNH-XUÂN KHOA.

Thanh-chương Nghé-An.

Mừng được mưa

Hơi nồng lửa Hè, dù trời năm trời;  
Bóng nếp mây Thang, trăng nghìn  
đêm đất.

Trầu ngó trắng hôm nọ, nghênh  
đôi súng thò nỗi cay khan;  
Rồng được nước bao giờ, cuốn  
nám về khát chiều bay bồng.

Cây khô cỏ héo, bát nhán sao ghê  
gớm ông xanh.

Trẻ khóc già han, vỗ tội luồng  
xói xa con đỏ.

Hà lè ngành rơi mù ngọt, phép  
phát chàng thiêng;

Mời hay tảng đờ mồ hôi, cơ trời  
chóng chuyền.

Ngày mười hai tháng tam;  
Giờ sáu, bảy chiều hôm.

Tiếng sấm chen tiếng bờ áo áo.  
Trận gió tiếp trận mưa rát rát.

Choi già mặm bé, xưa vàng khé  
ngay tại xanh um.

Ruộng bát ao nghiên, mùa nhuần  
nhả lát nén vui vẻ.

Vợ có thơ rằng:  
Ô ai cày cuốc sâm sanh chưa?  
Gió bốn phương trời thổi tiếng  
(mưa)

Nước sợ mắt dâu bù sắn dấp  
Giống mong tối nứa cỏ mau bira.

Đầy đường loi nón khua xe ngựa  
Chặt dài kho tảng áy ruộng trưa (1)

Muôn họ ấm no nhờ một trán,

Ấu dòn sám dậy sức cơn thưa.

VỊT-BIỀU

(1) Muong trưa là ruộng mương.

## TẠP-LOẠI

### Haiphong lược-khảo

(tiếp theo)

#### IX - Thương-mại

Thương-mại là cái nguồn lợi rất to, nói đến lại thêm ngao ngán. Hải-cảng mấy năm về trước, ngay người minh mà đi đến đất nước mình cũng nhầm là một thành phố của người Trung-hoa, một phò khát toàn là cừu hiên người Trung-hoa, một bến sông Tam-bắc, toàn là tàu thuyền người Trung-hoa, lên đến trên bờ, nào xưởng đóng tàu, nào kho chứa thuốc, nào lò thổi thông phong nào nhà học Thới-lập, nhà học Anh-kieu, cũng nhà cao lầu Nhị-ý, Thiên-hương, nhà khát-sạn Thiên-nhiên, Đại-dông, Bình-An, rõ ràng là tinh của Tàu vậy.

Bến này thi người cháu Âu mờ ra nhiều nhà Ngan-hàng, các sường mây, các cửa Liệu, mây lờ, mây gao, mây Si-măng vân vân, sự buôn bán cũng chia phần của người Trung-hoa được nhiều.

Người minh cũng đã hối ngộ mà thi buôn bán, thi chế tạo, cái mối lợi không đến nỗi vào tay người Trung-hoa như tân.

Xét so tổng-kết về địa-phân Trung-Kỳ dù rõ: từ năm 1918 đến năm 1925, nghĩa là trong khoảng mười năm, bị cho chủ đến chính thức để phòng ở nhà-thương Huế cả thảy là 1437 người. Đó là chỉ kè một số ít

BÁO QUÁN  
Đường Đông-Ba, Huế

Giấy thép số 62  
Giấy thép: TIẾNG-DÂN - Huế  
Hộp thư số 31.

Một nước là một  
mối liên-lạc lớn gây  
ra bởi cái quan-niệm  
những dân ta đã hi-  
sinh và những dẫu ta  
quyết hi-sinh mãi  
mãi.

(Renan)

vì số nhiều là số những người không  
dến nhà thương.

Không phải chỉ một nước minh  
là nhiều chò-giại. Các nước, nhất  
là Pháp và Áo, lúc xưa nhiều gấp  
mấy minh. Nhưng người ta biết  
dùng các phép dè-phòng, nên hiện  
hảy giờ mười phân chỉ còn có hai  
ba. Đó thiệt một sự tiến-hóa nên  
bất chước.

Dè-phòng bệnh-giại có hai phép:  
a) lập pháp-luật để trừ bớt bệnh-  
giại trong loài chò;  
b) cách thuốc để phòng bệnh-giại  
cho người.

Pháp-luật  
Chó đã giại thi sinh cuồng, dã  
cuồng thi hay chạy hoang. Chủ-y  
pháp-luật là dè-phòng loài chó chạy  
hoang, dè-phòng loài chó chạy  
hoang tức để phòng loài chó có thể  
có bệnh-giại.

Lấy pháp-luật mà bắn, thời bắn  
Pháp chỉ-đụ ngày 22 Juin 1882 trong  
khoản 51, 52, 53, 54 và 55; bắn  
Đông-pháp thời có luật các thành-  
phố như luật thành-phố Huế trong  
khoản 14, 15 và 16.

Bại-luật thi  
Ai nuôi chó thời phải treo vào cổ  
nó một cái vòng, trên vòng phải có  
một tấm khắc tên và nơi ở của  
mình. Nếu muốn dè ra đường thi  
thì hoặc phải bịt miệng nó lại hoặc  
phải có giày cột vào cổ nó để giặc.

Chó không có vòng ở cổ mà chạy  
ra đường, thời sờ cảnh-sát bắt dem  
về giam 24 giờ, có vòng ở cổ mà  
chạy ra đường thi bắt giam ba ngày;  
nếu quá hạn ấy mà người chủ không  
đến nhận thi sờ cảnh-sát giết.

Nếu con chó nào mắc bệnh  
truyền-nhiễm như bệnh giại thi  
sờ cảnh-sát giết ngay.

Người chủ mà có chó phải gam,  
nếu muốn bắt dem về nuôi lại thi  
phải trả tiền-phí cho sờ cảnh-sát.

Con chó nào mà có căn người thi  
phải bắt dem đến sở thú-dâ khâm;  
người chủ phải chịu tiền-phí và sự  
khâm ấy.

(Còn nữa)

TRẦN-BÌNH-NAM

mong may

KIM-QUAN

### Các phép dè-phòng bệnh giại

(Mesures prophylactiques  
contre la rage)

Trong tháng Septembre 1926 rồi,  
ở làng Thần-phủ, tổng Lương-vân,  
huyện Hương-thủy, tỉnh Thừa-thien,  
có một ông-lão nhà-quê, đi thăm

ruộng, thấy đứa đồng có một con  
chó-con, bắt dem về nuôi, nhưng  
đã được nửa đường, bị con chó cắn  
vào tay mồi miếng, ông-lão bèn thà  
nó ra ngay, và nhà được một thằng  
hàng mươi ngày phát bệnh-giại rồi  
chết.

Hàng người vù-ý như ông-lão  
mắc bệnh-giại mà chết, hàng người  
bi chò-giại căn không biết cách để  
phòng mà chết, không phải là ít. Vì  
sao? vì xú là, nhả là trong mây  
tháng nóng-nực, chò-giại nhiều lắm.

Xét so tổng-kết về địa-phân Trung-  
Kỳ dù rõ: từ năm 1918 đến năm  
1925, nghĩa là trong khoảng mười  
năm, bị cho chủ đến chính thức để  
phòng ở nhà-thương Huế cả thảy là

1437 người. Đó là chỉ kè một số ít  
nhưng mà của ni thể hắc?

— Kì của ai mèo kẽ, mèo mèo  
lè ngon chơi, cầu gì? ...  
Kỳ giả nghe đến đây thi di xa ra  
bụng hỏi da rằng: canh tuân như  
vậy, thi canh tuân gì?

Đam thạch

## THỦA-THIỀN

## Một lăng cát tượng

Ở huyện Phú-Lộc có làng Nam-phê-ha, trong làng thường hay tranh ngôi thử kiến cao nhau luôn, có bắc thi đánh cả năm, lại có một dời ngồi hay phản đối về việc đọc báo xem sách.

Bảy giờ các ông trong làng hiết tinh ngồi lại đã sắp đặt những điều lệ “Cát tượng hương lực”, làm giấy ký chỉ thi hành: đóng lùa góp tiền, đánh theo dự sức lập xã thương, để phòng nấm mốc múa dồi khát chán thai cho dân, lại có xuất tiền công mua báo cho con em trong làng đọc.

Các ngài có lòng nhiệt thành cách cố định tên như thế, thật là hiếm có. Mong cái lòng nhiệt thành của các ngài được bền chặt, bỏ những thói hủ duệ, mà nhất là phải đưa tống con ma “tài bão, bài cáo” đi cho xa, để tránh thi giờ mà lo những việc ích lợi, thương yêu lấy nhau, dùm học lấy nhau, dùng đem tiền nước mài mò bồi mà xài những việc vở ịch, thi bay lầm.

Binh-hữu

## THANH-HÓA (Quảng-Đáo)

## Náo nhiệt

Cái cảnh nào nhiệt nhất ở Phú-Quảng lâu nay là cái cảnh gì? Buôn bán thời vè mây tay Hoa kiều giữ, nồng tang thời ngày mới kén dàn đi! Cái cảnh nào nhiệt nhất là cái cảnh nào nhiệt cờ bạc! Đã đến chỗ nào cũng thấy lụm lụm lụm ba lai mà khao nhau vè cờ bạc, chỗ nào năm bảy người, chỗ khác mươi lăm người, rủ nhau hẹn nhau di cờ bạc cả. Từ phố xá cho đến nhà quê, dàn bà trèo con cung đèn ham cả. Nhiều tiền thời dám, ít tiền thời kẽ. Trong mấy tháng nay thật là rộn rịp. Dư luận cũng đã sôi sao, mà không thấy người có trách nhiệm cầm cách gì cả, thời không biết rồi đây Phú-Quảng sẽ trở nên một nơi chứa những hang người như thế nào?

Thượng tẩm Khách

## NGHỆ-AN

## Thế mà cũng mồ phạm!

Mời đây một quan Đức kia ở A. S. dung tung quan bà già bạc; lâm lặc di qua nhà quan liếc mắt vào, thấy năm lú báy, trai gái kè nhau, lời dồn cợt, giọng lái loi, rõ thiệt là một nơi trú ẩn cho phường bắc-tứ. Trong cuộc dò den, lại bày lâm trò hai cửa: là uống rượu, hút nha-phiến, mùi men hơi thuốc, dù lâm cao khách trong cuộc mè mẫn mất tình thân mà khốn khổ trong gi דין thế sự nữa, p ong vĩ của nhà mồ phạm có phải thế không?

Một người dân Anh-sơn

## QUẢNG-NGÃI

## Bé ballon bị bắt

Ở tỉnh Quảng-Ngãi, xã làng Thị-phô, huyện Mô-đéc, anh em học sinh muốn lập luyt gian cốt có bày ra một cuộc đánh cầu, cũng có đổi thề là, nhưng chỉ nói sơ qua mấy điều: là trong khi chơi phải có trái-tu, nè náp, phải chơi cờ o dùng phép chơi ballon.

Cuộc chơi ấy xét ra thì không lấy gì làm quá bộ đên đường chính trị Thế mà qua tình cho trái và huyện bắt mấy tên học sinh đem giam. Việc còn đương ở tỉnh ra bời, đợi xem anh thế nào sẽ tin.

Ôi! cũng đồng một việc mà người nước vân minh làm thi nhiều người tàn thành, còn người Việt-Nam làm thi lại bị giam chấp, ngàn thay!

Ng. T. L.

## BINH-DỊNH

## Gi ghép giết con chồng!

Vè làng Liêm trực, tổng An ngãi, phủ An nhân, mới xảy ra một chuyện gì ghép giết con chồng.

Nguyên tên Võ Tri vợ chết đã hai năm nay, dè lại một đứa con gái sau tuổi.

Tên Võ Tri có cưới một người thứ tát ở chợ Diêm (ở phủ Tuy-phước). Người vợ này có dc một đứa con trai mà không nuôi được.

Thị này có linh tai nguyệt, lấy sự đánh conhiệp chồng làm thường. Võ Tri cứ phải ngâm dâng nuốt cay mà chịu.

Tên Võ Tri biết ghép lè ban coi dc cho con nít.

Ngày 13 tháng này (8/9/1927) Tri di làm thuốc, chẳng hiểu người vợ thứ anh ta vì cờ gi mà thù hiềm con bê mồ côi cõi yết nõ; chì ta sai mấy đứa cháu ở trong nhà thi vè nhà, đứa thi di mua hàng, chì dc đứa con ghép sáu tuổi một mình ở nhà mà thôi. Khi người nhà di vắng hết cả, thi chì ta lấy dao cắt cổ con bê rồi lấy mèn bọc thi lại đem bô lén trên cái rương sập nhônh tại nhà cầu, là chò hắt cha con coi nhô thường ngủ ban đêm.

Khi Võ Tri vè nhà thấy vắng con di, cắt ván mìn vợ, thi chì ta nói rằng: Ai cắt cổ nó bô kia kia! Võ Tri chạy lại giờ mèn ra, thấy con đã chết, dấu cắt còn tươi, kêu lạng van xóm, hàng cạn chạy tới, sau hồi rót lại thi con ác-phụ kia nhận rằng mình có giết con bê. Góm thật, tan nãm thật!

Làng xóm xin quan phái khám rồi mời đám chôn lì thi. Chưa biết người sát nhau tội lè làm sao.

Một người đọc báo.

## TUY-HÒA

## Bà con xa chẳng bằng gá đá quý

Mời đây, thay chánh làng làng Hòa-lạc là Nguyễn ngọc Lê, có nuôi một con gá đá, gửi tại nhà người em họ ở làng Mỹ-thạnh. Vì gá thả, nên đến nhà làng giềng nhảy ăn mâm

— Như thế cũng được chứ sao? Cố đừng gi mà lai!

Còn người thứ ba là Né-kí-lịch là người thường đến thăm tuân. Ông này râu râm, mắt to, đường mày chưởng đầu da dày, vì sờn mày thấy thuốc bắc phải theo phép nghiệp-dưỡng ăn uống và vận động phải dữ dinh-kim, nên ông phải đến thăm thế. Khi ông trèo lên bê thi nhìn bộ ông như dương suy nghĩ đến gi: mồ thát, hinh, khi ấy ông đương theo thời quen xưa là khi có mồ thát gi thi tự bắc ra một cách riêng để giải quyết. Lần này ông lú nghĩ thế này: nếu từ phòng giang đến ghé ngõi mà số bước di chia chẵn được cho số ba thì theo phép nghiệp-dưỡng mới đây mới khỏi bệnh được. Ông mới đếm được 26 bước, nhưng chưa đến nơi hán nên ông bước mới bước ngắn nữa rồi vừa ngồi vừa đếm xem bao nhiêu.

Ông Tòa-trưởng cùng hai ông thẩm phán ngồi bên, mặc chế-phục, cùi áo thêu rồng, nhìn cùi áo trong

chào, mội đứa con gái nhỏ nó đuổi hỏi, mà gá cứ nhảy xuống nhảy lên, làm bô cả chén dia. Con nhỏ bắt con gá ấy hét lồng cho nó khỏi nhảy.

Khi gá vè nhà, thay chánh thấy hình trạng dị thường, liền hô biến phu phong bảo chạy di dò tra cho ra manh mối.

Đến khi té mỏi như trên, thay chánh xác làng xác gông và đem mổ đánh bò-một tại nhà con nhó ấy.

Cha mẹ nó rụng rời, biết con mìn bò đã chung biết quyền của thay chánh, làm sống làm chết được, (chính mình là ông họ của thay chánh) hung lè vát thiên bâc van bâc, cầu cho thay đụi oai xuống phuoc. Nhưng thay chánh cũng không thể ghi tên nghĩa ông cháu họ, chỉ biết người sinh đứa con làm hư con gá đáng giá trân bắc của mình là người có tội, sức tim cho ra con chánh phạm đê thô mang cõi con gá.

Hủ hồn cho con nhó kia, di trốn dấu, đến nay tìm chưa ra.

Một người dân bà.  
Mỹ-thanh TƯƠNG-TU-QUỐC

## KHÁNH-HÒA

## Cái nạn xe ngựa

Mời đây con đường xe ngựa Cửu-Sơn gần chỗ cầu Táp-Dũng (thuộc vè địa phận làng Phước-Lương), có một cái xe ngựa đe phải một đứa bé 8, 9 tuổi. Xe cùn ngang qua bụng. Khi xe chạy khỏi nó còn đứng dậy chờ với được mấy bước rồi ngã lún ra chết ngay, còn cái xe thì đâm chay tuốt.

Đến chiều làng mới chặn đường đón lại hết cả các xe ngựa lùn xuống, một hồi mới lòi ra cái xe cùn trè, hiện nay thẳng đánh xe ấy đã bị vùi vè giam tại Phủ Diêm Khanh rồi, chia biết quan xử ra sao.

Bất kỳ là xe gì, đường lùc xe chạy luồn tròn mà thỉnh lình muôn hâm lại cho đứng được cũng khó lâm chí không phải dc. Vậy những khé lâm cha mẹ có con cái lùn nhút nhát cầm hòn không cho chạy ròng chơi giữa đường cái, lùi gấp phải lùi xe có qua lại tránh không kịp, một là thiệt mạng, hai là bị trọng thương, thời sự dã rồi, có trách ai cũng không thường mạng được nữa.

Móng-Luong

## Thưa với quan có iech gi không?

Ông chủ kiêm-lâm dàn' một người cai kiêm-lâm bị trọng thương nên dã dem đến nhà-thuong Dalat đều-tri ngày 5 tết, bệnh-tinh chưa biết ra thế nào. Hồi ra thời thiền-hà nói rằng: Ông chủ kiêm-lâm có một người hểp và một người cai, hai người ấy là anh em. Người cai ấy có mìn của anh cai kiêm-lâm vài chục đồng bạc, đến tháng trè không song, cho nên phải đánh chửi liều; anh cai kiêm-lâm tức mình đến thua với quan, quan hỏi rằng: May lùm gi có liên mà cho mìn? Vừa hỏi, quan vừa thương cho mìn búp-tai, tê nhào xuống đất, rồi lại còn cho thêm một đà vào hòng nữa.

L. V.

Xin xa cho người mình! Anh em vay mìn như nhau mà không tự xúi cho xong, cũng phải nhờ đến ngoại lực, đê không xong việc lại by trọng thương, xót thay!

Dalat le 7-9-27

VNUK-NU

BẮC-KÝ  
HANOI

## Phi-cơ Hoa-kỳ tới Hanoi.

Liên nhà phi-hành Mỹ là Brock và Schlees hôm 27/9/27 cũ từ Terreneuve định bay một chuyến vòng quanh địa cầu, sáng hôm 8/sepembre đã tè Rangoon bay sang Bangkok và tới Hanoi buổi chiều ngày ấy hồi 6 giờ. Hồi 7 giờ sáng ngày mai lại bay đi Thượng-cảng, đến 2 giờ chiều 17 phút đến nơi. Ngày 10/sepembre hồi 5 giờ rưỡi sáng đã tới Thượng-hải đê bay sang Đông-kinh.

## Hội đồng Chính phủ Đông Pháp

Trước có tin rằng Hội đồng Chính phủ Đông Pháp sẽ họp tại Saigon. Nhưng nay lại có tin rằng Hội đồng sẽ họp ở Hải-oi vào thường tuần tè 14 Octobre 1927.

Quan Toàn-quyền Varenne, quan Phó Toàn-quyền Monguillot ông Đại biểu de Monpezat, hiện nay đương ở Saigon nay mai sẽ về Hanoi.

## Tòa Thượng-thâm

Việc M. Nguyễn-vân-Phùng — M. Phùng vi hồi vilen M. Arnaud chì nh mật thăm trong khi khám nhà M. Húc ở phố Hàng Trống bị tòa án trung-tri phát 4 tháng tù. M. Phùng chống án lên tòa thường-thâm. Hôm thứ ba 6-9-27 tòa thường-thâm đã họp và y cái án ấy.

Việc cựu Hiến. — Về việc này, tòa y án phạt cựu Phạm lý Hiến, 16 tuổi, học sinh trung Lycée, 6 ngày tù và 100 quan tiền phạt vè tội lăng mạ hành chât bồi thường 6 tát vùa rồi. Ông thân sinh cựu là M. Phạm di Hiến phải chịu trách nhiệm.

Việc cựu Chương-cựu Quê. — Về việc bái knô & Hué có xảy ra sự xô-xát học sinh với sen đâm. Cựu Lê-văn-Churong và cựu Quê bị lính khai có đánh một người tên đâm bị thương. Tòa trung-tri Tourane phạt mỗi cựu 3 năm tù và 500 quan, tòa thường tè làm giám cho mỗi cựu xuống 2 năm và y tiền phạt.

L. V.

## Bị giải ra Hanoi

Tòa án Tourane đã cho giải ông Nguyễn-thanh-Long và sự chuyên mòn ngang công chánh ra Hanoi vì ông đã can iỏi xui thợ thuyền dồn công.

## KIẾN-AN

## Hết thị mang người!!!

Về địa hạt huyện An-dương lúh Kiến-an, vừa rồi xảy ra cái án mang chawn đánh chết chú vi đánh đỗ bít.

Só là một tên cháu họ ngoài hai mươi tuổi, và một người chủ hộ cũng ngoài hai mươi tuổi, và một khi nhán hả, ra hàng quán ngồi chơi,

Bản báo cần cáo

thấy một quả thi, chủ cháu mới đánh đỗ chơi, chủ đoàn sau hột. Chủ đoàn nâm hột. Chủ cầm dao cái quả thi ra thi có nâm hột, chủ thua, bô hội thi vào móm định ousted di rời xúi xoa. Chủ nòng linh tái chủ một cái, chả may vào đền thái-duong, cầu quay ra chêt, người gần đó chuy hó, dân số-lại trình quan yê khám.

Chỉ vì mày hột thi, mà thiет một màng người! Cái thoi dưa đậm cục cắn, thường hay sinh ra sự bất trắc, chí chơi dưa, ta cũng nên cần thận mới được.

K. Q.

NAM-KÝ  
SAIGON

Tàu đi lại ở Saigon tháng Août 1927.

52 cái Tàu tới, cả vỏ lán hàng là 196.503 tấn, trong đó có:

16 tàu Pháp chở 13.908 tấn hàng

5 — Anh — 2.100 —

1 — Mỹ thuê riêng.

3 — Nhật chở 1.740 —

14 — Na-Uy — 6.008 —

5 — Trunghoa — 1.850 —

8 — Hà Lan — 9.374 —

56 cái Tàu đi, cả vỏ lán hàng là 212.401 tấn, trong đó có :

10 tàu Pháp chở 31.770 tấn hàng

5 — Anh — 6.019 —

1 — Mỹ — 7.125 —

4 — Nhật — 6.066 —

14 — Na-Uy — 15.673 —

5 — Trunghoa — 10.061 —

9 — Hà Lan — 3.708 —

CAO-MAN  
NAM-VANG

Quan Toàn quyền cùng các quan di theo dã tới Nam-Vang ngày 9 sepembre. Quan Khâm sứ Cao-man, quan Bố-ly Nam-vang, các quan Thượng-thứ Cao-man, cùng các viên chức khác nữa có tới đón ngài ở bến tàu.

4 giờ chiều hôm ấy, quốc vương Monivong lối thăm quan Toàn quyền Ở nhà công quán

5 giờ, sau loan quyền, quan khâm sứ Cao man cùng các quan di theo dã vào trong Nội-cung viếng đê bài quốc vương Siowath. Các quan dân người l'háp cũng đều vào viếng. Lễ nghi rất long trọng.

Xong rồi quốc vương Monivong tiếp chuyện quan Toàn quan trong 15 phút đồng hồ.

Khi quan Toàn quyền di ra, quốc vương cùng các quan Thượng-thứ đều liễn chán, có nhạc cao man thời cháo và có linh sáp hàng hai bên đê chầu.

(Ari)

## LỄ ĐỔI CHỖ Ở

(Thương-nghiệp)

Công-nghiệp như thế, thương-nghiệp cũng vậy.

Các tỉnh to như Hanoi, Saigon cũng có mây công-ly và nhà riêng có cửa hàng lớn, nhưng trê ra một số rất ít buôn bán hàng cát công-công cũng có thể so sánh với các nhà hàng ngoài-quốc còn thi đấu là những nhà buôn

nǚ, đeo ủi mép áo mồi cái bồi-tinh và ở ngực mồi cái Thành-giá hàng rồng. Ông vào giáo-hội đã 47 năm, bà năm nǚ ông sẽ làm lè mừng năm mươi nǚ như ông chia-giáo ở nhà. Thủ lâm mới rồi. Ông được phái sang lâm việc ở sở lú pháp từ khi Tòa án mới lâm, thỉnh thoảng nghỉ đến đền mít minh minh đã làm lè Tuy-en-thê cho mrys nghìn người rồi thi ông lúp hòn đắc g lâm. Nay đã già yếu mà vẫn còn cùn lâm việc cho giáo-hội chò lò quốc vùa giếng-đình đây, ông thường lúp đều úy lâm vui lòng. Di sản của ông định đê lại cho người nhà cũng được đền hơn ba vạn raps.

Tuy trong Thành-kinh cùm không được khé nâm lén lè, nhưng khé ông lâm lè ôg thi có ngót đên là phạm phép đán; không những khé ông lâm lè ôg thi được làm lè như vay lâm lè khé lúp hòn mà làm quen với nhiều người danh-gia. Số hòn ôg mới được gọi tên chí nhâ trang vù



